



Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Integrering- og mangfoldsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Oslo, 12.09.2011
Deres ref.: 201101697-/MLS, Vår ref.: 11/1080-4
Saksbehandler: Kjetil Telle
Seksjon for demografi og levekår

Høring - NOU 2011:7 Velferds- og migrasjonsutvalget

Vi viser til brev av 6. juni 2011 der vi inviteres til å komme med våre synspunkter på Brochmann-utvalgets utredning (NOU 2011:7).

NOU 2011:7 er grundig i sine beskrivelser av den norske velferdsmodellen, spesielt av eksisterende velferdsordninger og stønadsrelatert regelverk for innvandrere så vel som for befolkningen for øvrig.

Vi vil i det følgende konsentrere våre merknader rundt forhold som omhandler registerdatagrunnlaget som SSBs statistikker og analyser bygger på i dag (og framover), samt kort omtale behovet for å supplere registerinformasjonen med utvalgsundersøkelser. Til sist lister vi opp et ikke-systematisk utvalg av mindre merknader. Vi finner det ikke riktig å kommentere kapittel 12 ("Økonomisk bærekraft"), da dette i stor grad er basert på bidrag fra SSB.

Registerdata

Det er åpenbart at investeringene som startet tidlig på 1990-tallet med å fremskaffe gode registre over innvandring, har vært svært viktig for kunnskapene vi i dag har om innvandrere og deres barn, og store deler av utredningen tar utgangspunkt i statistikker og analyser som bygger på disse dataene. I tråd med utvalgets konklusjoner rundt den økende betydningen for våre trygdeordninger av økt migrasjon, finner vi det derfor betimelig at utvalget har berørt svakhetene dagens bostedsbegreper og dataregistrering har i møte med den økte migrasjonen (se for eksempel avsnitt 2.5.5 og 7.1.).

Utvalget peker på et behov for en løpende oversikt og godt tallgrunnlag over hvem som er bosatt i utlandet og som har trygderettigheter knytte til Norge, i tillegg til omfanget av sirkulær migrasjon (gjentatte ganger inn- og utflytting av Norge). Personer kan ha trygderelatert tilhørighet til flere land samtidig, mens folke-registerlovgivningen og våre registre opererer med ett bosted. Utvalget fremmer ulike forslag til politikk- endringer som skal ivareta våre velferdsordninger i en framtid preget av nye migrasjonsmønstre. For at det framover skal være mulig å analysere konsekvenser av slike forslag, er det nødvendig med mer informasjon om personer som ikke er registrert som bosatt, men som likevel har en tilhørighet til Norge.

Supplering av dagens bosattbegrep med informasjon om sekundærtilhørigheter, vil kunne bidra til å redusere betydningen av dagens noe mangelfulle registrering av utvandring. På grunn av manglende rapportering blir SSBs tall for flytting til utlandet for lave, og i mange tilfeller vet vi ikke hvilket land det er flyttet til. Under-rapporteringen av utvandring, som antas å ikke være ubetydelig, og hvilket land det utvandres til, får store konsekvenser for folkeregisteret og følgelig SSBs befolkningsstatistikk (inkludert befolkningsfremskrivningene). Dette har hatt små konsekvenser for SSBs statistikk og analyser i en tid uten mye migrasjon,

men i dag er situasjonen annerledes. Personer med innvandringsbakgrunn har høyere sannsynlighet for å utvandre, og behovet for å vite mer om utvandringen, kjennetegn ved dem som utvandrer, sammenhengen med integrering og økonomiske faktorer, og hvem som eksporterer trygdeytelser, er stadig større. Et utvidet samarbeid rundt rapportering av flyttinger mellom land, på linje med det vi har i Norden, ville kunne heve kvaliteten på registerinformasjonen for de utvandrede.

Data fra utvalgsundersøkelser

I tillegg til registerdataene er levekårsundersøkelsen blant innvandrere 2005/2006 svært mye brukt i utredningen. Det viser at det er stort behov for slike undersøkelser som fanger opp forhold som registrene ikke kan gi svar på, slik som tilhørighet, holdninger, norskkunnskaper, diskriminering, osv. Vi ser at det er behov for en ny slik undersøkelse som tilpasses dagens og fremtidige behov, da mye kan ha endret seg siden 2005/2006.


I tillegg noterer vi behovet for utvalgsundersøkelser (eventuelt som del av levekårsundersøkelsen) som kan belyse hvorvidt endringer i det etnisk/kulturelle mangfoldet påvirker befolkningens oppslutning om velferdsordninger (jf. s. 21), minoritetsgruppens holdninger til velferdsordninger (jf. s. 22), majoritetens holdninger angående stønadseksport ut av Norge (jf. s. 30), osv.

Mindre merknader

- Det er uheldig at definisjonen av "øvrige befolkning" varierer i de ulike kapitlene (2.5.2, siste avsnitt). I noen kapitler er innvandrere og norskfødte med to innvandrerforeldre sammenlignet med den øvrige befolkning, mens norskfødte med to innvandrerforeldre er slått sammen med den øvrige befolkning i andre kapitler. Dette er uheldig i og med at mange nok vil lese kun deler av rapporten. Kategoriene bør være like i alle kapitler slik at leseren vet hva han/hun har å forholde seg til. Vi anbefaler at dette følges opp i oppfølgingsarbeidet framover.
- Til kapittel 3 kan det bemerkes at det er viktig å understreke at det vil ta lang tid før endringer i lovgivning vil få konsekvenser for bestandstall, da den årlige innstrømmingen framover vil kunne være relativt liten i forhold til bestanden.
- I kapittel 4 kunne det vært ytterligere presisert at etterspørsel *etter arbeidskraft i Norge* også er viktig årsak til den store innvandringen fra nye EU-land, *ikke lovgivningen* (EU-utvidelse) alene. Norge har opplevd langt høyere innvandring fra nye EU-land enn Sverige og Danmark, fordi etterspørselen etter arbeidskraft har vært større her.
- I kapittel 7 nevnes det at utvandringen blant innvandrere fra de nye EØS landene er lav. Men det bør tas i betraktning at disse nylig er kommet til Norge og at vi derfor vet lite om deres utvandringsmønster, og at utvandringen i denne gruppen kan komme øke en del fremover, for eksempel ved endringer i forhold på arbeidsmarkedet. Det er også sannsynlig at utvandringen for disse kan være dårlig registrert, slik at statistikkene går glipp av del utvandring.
- Det er generelt uheldig at figurer mangler benevnelse på den vertikale akse. Man må lese figur-tittelen for å vite om det er prosent, promille eller antall.
- Figur 7.10 gjelder for norskfødte med to norskfødte foreldre, og ikke den øvrige befolkningen slik det nå står. Figuren er altså en "rendyrking" av *personer uten innvandringsbakgrunn*. Avsnittsoverskriften (7.4.2) er således også misvisende.
- I omtalen av personer med norsk bakgrunn som bor i utlandet (7.4.4) er det viktig å få frem at blant de 456 000 med norsk personnummer som er registrert utvandret, er det noen som er døde. Registerstatistikken gir ikke muligheter til å vite hvor mange dette gjelder, men om lag 2,5 % (11 000 personer) er over 80 år og en del av disse antas å være døde.
- Vi har vanskelig for å se at referansen i fotnote 248 har noen sammenheng med det omtalte (sirkulær migrasjon).
- I avsnitt 7.4.3 forklares utvandringensraten blant 18-29 åringer med at dette er studenter, men denne forklaringen fremtrer ikke som nærliggende. Utenlandsstudenter flest skal etter dagens regelverk ikke bli registrert som utvandret. Studenter i nordiske land vil derimot være godt registrert i utvandringstatistikken. Den høye utvandringensraten for denne gruppen kan også forklares med at dette er personer i en aldersgruppe hvor arbeidsopphold i utlandet ikke er uvanlig.
- I avsnitt 10.3.1 vises det til to ulike tall for frivillig medlemskap i Folketrygden. Hvilket er riktig? 4 170 eller 4 470?

- I avsnitt 10.3.2 (2. avsnitt), refereres det til tabell 10.3, men det skal være tabell 10.4.
- I boks 10.1., 1. avsnitt, kan siste setning ("analysene er gjort av SSB") gi opphav til misforståelser. SSB har koblet data fra NAV og SSB, og levert tabeller, men ikke analysert. Analysene på dette punktet er utført av utvalget.
- I figur 10.4 må det være feil i kolonne for Sør- og Mellom-Amerika i 2008. Denne er alt for høy. Riktig tall er 66 millioner kr i 2008.

Med vennlig hilsen



Hans Henrik Scheel
administrerende direktør